

Sygn. akt *II AKa 144/14*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Piotr Brodniak (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Mania SSA Grzegorz Chojnowski
Protokolant:	sekr. sądowy Karolina Pajewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Jerzego Masierowskiego

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2014 r. sprawy

R. P., J. W. i L. G.

oskarżonych z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk i inne

z powodu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 21 marca 2014 r., sygn. akt III K 293/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uniewinnia R. P. od popełnienia przestępstw opisanych w punktach I, III i X części wstępnej wyroku i w tym zakresie kosztami procesu obciąża Skarb Państwa;

b) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku R. P. uznaje za winnego tego, że w październiku 2004 r. w nieustalonych miejscowościach w Szwecji, stosując wobec J. G. przemoc polegającą na biciu go po głowie, zmuszał wymienionego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniu 19 października 2004 r. w M. oraz kradzieży kieszonkowych, z których to kradzieży, czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt J. G. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

c) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie IV części wstępnej wyroku R. P. uznaje za winnego tego, że w okresie od stycznia do maja 2005 r. daty dokładnie nieustalonej w M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, stosując wobec E. B. groźbę bezprawną polegającą na groźeniu mu przy użyciu noża pozbawieniem życia, zmuszał wymienionego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, z których to kradzieży, czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie

wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt E. B. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

d) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie V części wstępnej wyroku R. P. uznaje za winnego tego, że w okresie od 10 do 18 lutego 2005 r., w M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, stosując wobec A. A. i T. L. przemoc polegającą na szarpaniu ich za odzież, zmuszał wymienionych do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniu 15 lutego 2005 r. w M., z których to kradzieży, czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonym tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt A. A. i T. L. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

e) przyjmując, że czyny opisane w punktach b, c i d stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 191 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierza R. P. karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

f) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie IX części wstępnej wyroku R. P. uznaje za winnego tego, że w okresie od początku września do listopada 2006 r., w M. oraz m.in. w K. i Ó., działając wspólnie i w porozumieniu z L. G., stosując wobec R. B. i H. W. przemoc polegającą na biciu tego pierwszego ręką po twarzy oraz uderzaniu i popychaniu drugiego, zmuszał wymienionych do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym m.in. w dniu 19 września 2006 r. w miejscowości K. i w dniu 29 września 2006 r. w miejscowości Ó., z których to kradzieży L. G. czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonym tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt R. B. i H. W. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

g) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie XI części wstępnej wyroku R. P. uznaje za winnego tego, że w okresie od 4 do 6 grudnia 2006 r., w M., działając wspólnie i w porozumieniu z L. G., stosując wobec R. B., D. B., K. M. i P. M. groźby bezprawne polegające na groźeniu wymienionym pozbawieniem życia i pobiciem, zmuszał pokrzywdzonych do pozostania w Szwecji celem dokonywania przestępstw kradzieży, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

h) przyjmując, że czyny opisane w punktach f oraz g stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 191 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierza R. P. karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

i) na podstawie art. 91 § 2 kk łączy orzeczone wobec R. P. kary pozbawienia wolności i orzeka wobec niego karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której, na podstawie art. 63 § 1 kk, zalicza okresy rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego od dnia 19.06.2007 r. do dnia 12.03.2009 r., od dnia 17.04.2009 r. do 14.10.2009 r. i od dnia 18.05.2012 r. do dnia 21.09.2012 r.,

j) uniewinnia L. G. od popełnienia przestępstw opisanych w punktach III, VI, VIII i X części wstępnej wyroku i w tym zakresie kosztami procesu obciąża Skarb Państwa,

k) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie VII części wstępnej wyroku L. G. uznaje za winnego tego, że w okresie od 10 do 23 października 2005 r. daty dokładnie nieustalonej w M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, stosując wobec L. N. groźbę bezprawną polegającą na groźeniu mu pobiciem zmuszał wymienionego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniach 15 i 17 października 2005 r. w M., z których to kradzieży, czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt L. N. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk i za przestępstwo to, na podstawie art. 191 § 1 kk, wymierza mu karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

l) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie IX części wstępnej wyroku L. G. uznaje za winnego tego, że w okresie od początku września do listopada 2006 r., w M. oraz m.in. w K. i Ó., działając wspólnie i w porozumieniu z R. P., stosując wobec R. B. i H. W. przemoc polegającą na biciu tego pierwszego ręką po twarzy oraz uderzaniu i popychaniu drugiego,

zmuszał wymienionych do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym m.in. w dniu 19 września 2006 r. w miejscowości K. i w dniu 29 września 2006 r. w miejscowości Ó., z których to kradzieży L. G. czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonym tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt R. B. i H. W. w Szwecji, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

l) w ramach przestępstwa opisanego w punkcie XI części wstępnej wyroku L. G. uznaje za winnego tego, że w okresie od 4 do 6 grudnia 2006 r., w M., działając wspólnie i w porozumieniu z R. P., stosując wobec R. B., D. B., K. M. i P. M. groźby bezprawne polegające na groźeniu wymienionym pozbawieniem życia i pobiciem zmuszał pokrzywdzonych do pozostania w Szwecji celem dokonywania przestępstw kradzieży, to jest popełnienia przestępstwa z art. 191 § 1 kk;

m) przyjmując, że czyny opisane w punktach l oraz l stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 191 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierza L. G. karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

n) na podstawie art. 91 § 2 kk łączy orzeczone wobec L. G. kary pozbawienia wolności, a także wymierzoną mu za czyn opisany w punkcie XII części wstępnej wyroku karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności i orzeka wobec niego karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, na poczet której, na podstawie art. 63 § 1 kk, zalicza okresy rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego od dnia 09.06.2007 r. do dnia 12.03.2009 r. i od dnia 17.04.2009 r. do 14.08.2009 r.;

o) uniewinnia J. W. od popełnienia przestępstw opisanych w punktach II i VIII części wstępnej wyroku i w tym zakresie kosztami procesu obciąża Skarb Państwa,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyroku utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. H. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych z VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej J. W. z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia R. P. i L. G. od obowiązku ponoszenia w części skazującej kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Sygn. akt II AKa 144/14

UZASADNIENIE

R. P. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od czerwca do 22 listopada 2004 r., daty dokładnie nie ustalonej w Ś., M. i między innymi A. w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uprawiał 2-krotnie handel ludźmi w ten sposób, że 2-krotnie po uprzednim wprowadzeniu w błąd M. P. (1) co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbował i przewiózł M. P. (1) na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., przy czym za 2 razem po tym, jak M. P. (1) został wydalony ze Szwecji, gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość wynikającą z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, zmuszał i wykorzystywał pokrzywdzonego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach, w tym m.in. w dniu 9 lipca 2004 r. w M. i w dniach 29 lipca 2004 r. i 3 sierpnia 2004 r. w A., z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt M. P. (1) w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

Nadto R. P. i J. W. zostali oskarżeni o to, że:

II. w październiku 2004 r., daty dokładnie nie ustalonej w Ś., M. i innych nie ustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez J. W. w błąd J. G. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, R. P. zwerbował i przewiózł J. G. na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość wynikającą z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, jak również używając wobec niego przemocy polegającej na biciu go w głowę, zmuszał i wykorzystywał pokrzywdzonego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniu 19 października 2004 r. w M. oraz kradzieży kieszonkowych, z których to kradzieży, czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt J. G. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk, w stosunku do R. P., a w stosunku do J. W. o czyn z art. 253 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

R. P. i L. G. zostali oskarżeni o to, że:

III. w okresie od końca listopada do grudnia 2004 r., daty dokładnie nieustalonej w Ś., M. i m.in. K. w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu ze sobą i inną ustaloną osobą handel ludźmi w ten sposób, że przez uprzednim wprowadzeniu ich na polecenie przez inną ustaloną osobę w błąd W. W. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbowali i przewieźli W. W. na własny koszt, częściowo przy pomocy innej ustalonej osoby, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., gdzie L. G. wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość wynikającą z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, jak również używając wobec niego przemocy polegającej na biciu go w głowę, zmuszał i wykorzystywał go do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym m.in. w dniu 8 grudnia 2004 r. w M. i w dniu 15 grudnia 2004 r. w K., z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt W. W. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

Nadto R. P. został oskarżony o to, że:

IV. w okresie od stycznia do maja 2005 r., daty dokładnie nieustalonej w Ś., M. i innych nie ustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiał wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu w błąd E. B. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbował i przewiózł E. B. na własny, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość wynikającą z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, jak również grożąc mu przy użyciu noża pozbawieniem życia, zmuszał i wykorzystywał pokrzywdzonego do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do

Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt E. B. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

V. w okresie od 10 do 18 lutego 2005 r., w S., M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiał wspólnie i z innymi nieustalonymi osobami handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu w błąd A. A. i T. L. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbował i przewiózł A. A. i T. L. na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonych i ich słabość wynikającą z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, jak również używając wobec nich przemocy polegającej na szarpaniu za odzież, zmuszał i wykorzystywał pokrzywdzonych do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniu 15 lutego 2005 r. w M., z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonym tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt A. A. i T. L. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

L. G. został ponadto oskarżony o to, że:

VI. w okresie od 22 września do 2 października 2005 r., daty dokładnie nieustalonej w Ś., M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiał i usiłował uprawiać wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez inną ustaloną osobę w błąd L. W. i L. N. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbował i przewiózł L. W., jak również zmierzał bezpośrednio do przewiezienia L. N. na własny, częściowo przy pomocy innej ustalonej osoby, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia do M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego L. W. i jego słabość - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, zmuszał i wykorzystywał L. W. do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt L. W. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu, zaś w stosunku do L. N. nie osiągając zamierzonego celu, gdyż pokrzywdzony ten nie został wpuszczony na prom,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 253 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

VII. w okresie od 10 do 23 października 2005 r., daty dokładnie nieustalonej w Ś., M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiał handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu w błąd L. N. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, zwerbował i przewiózł L. N. na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia w M., gdzie grożąc pokrzywdzonemu pobiciem, a także spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, zmuszał i wykorzystywał go do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym w dniach 15 i 17 października 2005 r. w M., z których to kradzieży czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu tytułem ekwiwalentu drobne

kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt L. N. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

L. G. i J. W. zostali oskarżeni również o to, że:

VIII. w okresie od końca lipca do 16 sierpnia 2006 r., w Ś., M. i m.in. J. i U. w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu ze sobą i 2 innymi ustalonymi osobami handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez J. W. i pierwszą ustaloną osobę w błąd J. D. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, J. W. i pozostałe ustalone osoby zwerbowali i przewieźli J. D. na koszt L. G., pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia w M., gdzie 2 ustalone osoby, działające na rzecz L. G. wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez dokumentu tożsamości, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, wykorzystywała i zmuszała go do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym m.in. w dniu 6 sierpnia 2006 r. w miejscowości U. i w dniu 16 sierpnia 2006 r. w miejscowości J., z których to kradzieży L. G. czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonemu za pośrednictwem ustalonej osoby tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt J. D. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

R. P. i L. G. zostali także oskarżeni o to, że:

IX. w okresie od początku września do listopada 2006 r., daty dokładnie nieustalonej w M., Ś., M. i m.in. K. i Ó. w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu ze sobą oraz inną ustaloną osobą handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez inną ustaloną osobę w błąd R. B., a także H. W. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, L. G. zwerbował i przewiózł H. W. i 2-krotnie R. B. na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia w M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie oraz słabość pokrzywdzonych - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od nich kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, a także używając wobec pokrzywdzonych przemocy polegającej na biciu ręką R. B. po twarzy, uderzaniu i popychaniu H. W., grożąc ponadto obu pokrzywdzonym pozbawieniem życia i pobiciem, zmuszali i wykorzystywali ich do dokonywania przestępstw kradzieży w sklepach wielkopowierzchniowych, w tym m.in. w dniu 19 września 2006 r. w miejscowości K. i w dniu 29 września 2006 r. w miejscowości Ó., z których to kradzieży L. G. czerpał korzyści majątkowe, płacąc przy tym pokrzywdzonym tytułem ekwiwalentu drobne kwoty pieniężne, nie wystarczające do sfinansowania powrotu do Polski, w efekcie wymuszając dalszy pobyt R. B. i H. W. w Szwecji, a sobie czyniąc z popełnienia opisanego przestępstwa stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk

X. w okresie od 25 do 27 października 2006 r., w G., M. i innych nieustalonych miejscowościach w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez R. P. w błąd A. K. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, R. P. zwerbował i przewiózł A. K. na swój koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia w M., gdzie L. G. wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie pokrzywdzonego i jego słabość - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od niego kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, usiłował wykorzystać go do dokonywania przestępstw

kradzieży w sklepach, lecz zamierzonego celu nie osiągnął, gdyż pokrzywdzony odmówił dokonywania kradzieży i wyjechał ze Szwecji,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk

XI. w okresie od 4 do 6 grudnia 2006 r., w M., G., Ś i M. w Szwecji, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uprawiali wspólnie i w porozumieniu handel ludźmi w ten sposób, że po uprzednim wprowadzeniu przez R. P. w błąd R. B., D. B., K. M. i P. M. co do możliwości podjęcia legalnego zatrudnienia w Szwecji przy pracach budowlanych, R. P. zwerbował i przewiózł R. B., D. B., K. M. i P. M. na własny koszt, pod pozorem podjęcia opisanego zatrudnienia w M., gdzie wykorzystując spowodowane w ten sposób przymusowe położenie oraz słabość pokrzywdzonych - wynikające z pobytu w obcym kraju, bez znajomości miejscowego języka, jak i bez środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zwrócenia egzekwowanych jednocześnie od nich kosztów podróży do Szwecji lub sfinansowania powrotu do Polski, a także grożąc pokrzywdzonym pozbawieniem życia i pobiciem, usiłowali wykorzystać ich do dokonywania dla nich przestępstw kradzieży w sklepach, a także wymusić pozostanie w Szwecji, lecz zamierzonego celu nie osiągnęli, z uwagi na ucieczkę pokrzywdzonych ze Szwecji do Polski,

tj. o czyn z art. 253 § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

Nadto L. G. został oskarżony o to, że:

XII. w okresie od 16 września 2006 r. do 25 stycznia 2007 r., w M. w Szwecji ukrywał dokument w postaci dowodu osobistego R. B., którym nie miał prawa wyłączenie rozporządzać,

tj. o czyn z art. 276 kk

Sąd Okręgowy w Szczecinie, w wyroku z dnia 21 marca 2014 r. wydanym w sprawie III K 293/12 podjął następujące rozstrzygnięcia:

I. oskarżonego R. P. uznał za winnego dokonania czynów opisanych w punktach I i III wyczerpujących znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

II. ponadto R. P. uznał za winnego dokonania czynów opisanych w punktach II, IV i V wyczerpujących znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierzył mu karę 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

III. oskarżonego R. P. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie IX i czynu opisanego w punkcie XI, przy czym ustalił, że oskarżony czynił sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, wyczerpujących znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. ponadto R. P. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie X, przy czym ustalił, że oskarżony uczynił sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, wyczerpującego znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

V. oskarżonego L. G. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie III wyczerpującego znamiona ustawowe z art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

VI. ponadto L. G. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie VI wyczerpującego znamiona ustawowe z art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

VII. oskarżonego L. G. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie VII wyczerpującego znamiona ustawowe z art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

VIII. oskarżonego L. G. uznał za winnego dokonania czynu opisanego w punkcie VIII i czynu opisanego w punkcie X z tą zmianą, iż przyjął, że oskarżony czynił sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, wyczerpujących znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg przestępstw, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

IX. L. G. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie IX i czynu opisanego w punkcie XI z tą zmianą, iż przyjął, że oskarżony czynił sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, wyczerpujących znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg przestępstw, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

X. L. G. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie XII wyczerpującego znamiona ustawowe art. 276 kk i za ten czyn, na podstawie art. 276 kk, wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

XI. oskarżonego J. W. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II wyczerpującego znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

XII. ponadto oskarżonego J. W. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie VIII wyczerpującego znamiona ustawowe art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 189 a § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, wymierzył mu karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

XIII. na podstawie art. 91 § 2 kk oraz art. 85 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone wobec R. P. i L. G. kary połączył i wymierzył kary łączne:

- R. P. - 6 lat pozbawienia wolności,
- L. G. - 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- J. W. - 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

XIV. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności zaliczył oskarżonym okresy ich rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie i tak:

- R. P. od dnia 19 czerwca 2007 r. do dnia 12 marca 2009 r., od dnia 17 kwietnia 2009 r. do dnia 14 października 2009 r. oraz od dnia 18 maja 2012 r. do dnia 2 listopada 2012 r.,

- L. G. od dnia 9 czerwca 2007 r. do dnia 12 marca 2009 r., od dnia 17 kwietnia 2009 r. do dnia 14 października 2009 r. oraz od dnia 18 maja 2012 r. do dnia 5 listopada 2012 r.,

- J. W. od dnia 27 czerwca 2007 r. do dnia 11 grudnia 2008 r. oraz od dnia 18 maja 2012 r. do dnia 31 października 2012 r.

Nadto, Sąd Okręgowy rozstrzygnął o wynagrodzeniu z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu J. W. oraz o kosztach sądowych.

Apelację od wyroku wywiódł obrońca J. W. oraz obrońca R. P. i L. G..

Pierwszy z apelujących zarzucił wyrokowi:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść wyroku, a w szczególności:

- art. 4, art. 410 i 424 § 1 pkt 1 kpk wynikającą z oparcia orzeczenia o winie oskarżonego tylko na dowodach obciążających i pominięcie dowodów korzystnych dla oskarżonego bez należytego uzasadnienia takiego stanowiska,

- art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a polegający na stwierdzeniu, że oskarżony dopuścił się czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia, mimo poważnych wątpliwości w tym względzie wynikających z zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Podnosząc te zarzuty obrońca J. W. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuconych mu czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Obrońca R. P. i L. G. zarzucił wyrokowi:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 442 § 3 kpk poprzez:

a) przyjęcie przez Sąd I instancji za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia zapatrywań prawnych sprzecznych z zapatrywaniami wyrażonymi przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku odwoławczym z dnia 31.10.2012 r., sygn. akt II AKa 166/12 - przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania, a w szczególności przyjęcie przez Sąd Okręgowy wbrew stanowisku Sądu II instancji, iż zakres przedmiotowy przepisu art. 253 § 1 kk oraz aktualnie obowiązującego art. 189a § 1 kk jest tożsamy, podczas gdy zapatrywania prawne Sądu odwoławczego w niniejszej sprawie były odmienne i miały charakter wiążący dla Sądu dokonującego ponownego jej rozpoznania;

b) brak zastosowania się przez Sąd I instancji do wiążących wskazań Sądu odwoławczego, co do dalszego postępowania przy ponownym rozpoznaniu sprawy, a w szczególności zaniechanie przez Sąd Okręgowy w Szczecinie dokonania oceny zmian wykładni sądowej pojęcia „handlu ludźmi” w świetle zaistniałych zmian o charakterze normatywnym - w ujęciu historycznym przez pryzmat art. 4 § 1 kk, podczas gdy taka ocena ma istotne znaczenie dla ustalenia odpowiedzialności karnej oskarżonych, winna być dokonana przez Sąd I instancji z uwagi na wiążący w myśl art. 442 § 3 kpk charakter wyrażonego przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie zapatrywania prawnego, że zmiana wykładni sądowej podyktowana zmianą normatywną jest objęta regulacją art. 4 § 1 kk, a co więcej dokonanie przedmiotowej oceny zmian wykładni sądowej przez Sąd I instancji winno uwzględniać przy tym wskazania Sądu odwoławczego poczynione w przedmiocie możliwości stosowania poszczególnych aktów prawa międzynarodowego i aktów UE w niniejszej sprawie - w świetle czasu i charakteru czynów zarzucanych oskarżonym;

2. naruszenie prawa materialnego, a to art. 253 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, polegające na ich niezastosowaniu na skutek:

a) błędnej wykładni definicji „handlu ludźmi” w rozumieniu treści przepisu i wykładni sądowej obowiązujących w chwili popełnienia czynów zarzucanych oskarżonym oraz uznaniu, że czynności sprawcze polegające na werbowaniu i transportowaniu pokrzywdzonych oraz zmuszaniu ich przez oskarżonych do dokonania kradzieży na rzecz tych samych oskarżonych, wpisywały się w ówczesnie przyjmowaną definicję handlu ludźmi”, podczas gdy takie czynności sprawcze nie stanowiły „handlu ludźmi” w rozumieniu art. 253 § 1 kk, a nieprawidłowa wykładnia tego wyrażenia doprowadziła do błędnego przyjęcia, że zakresy przepisów art. 253 § 1 kk oraz art. 189a § 1 kk są ze sobą tożsame, skutkując w rezultacie nieuprawnionym zastosowaniem obowiązującego w chwili orzekania art. 189a § 1 kk w sytuacji, gdy art. 253 § 1 kk obowiązujący w chwili popełnienia czynów zarzucanych oskarżonym był przepisem dla nich względniejszym, tj. nie obejmującym swymi znamionami zachowań im przypisywanych;

b) nieuprawnionego powołania się przez Sąd I instancji przy ustalaniu definicji „handlu ludźmi” w świetle art. 253 § 1 kk na obowiązek „prounijnej” interpretacji prawa krajowego (tj. wykładni zgodnej z postanowieniami decyzji ramowej Rady Unii Europejskiej (...) z dnia 19.07.2002 r.) i zbudowania przez Sąd I instancji na tej podstawie tezy o tożsamości zakresowej przepisów art. 254 § 1 kk oraz art. 189a § 1 kk, podczas gdy żadna decyzja ramowa nie może wywoływać bezpośredniego skutku bez transponowania jej postanowień na grunt prawa krajowego, a co więcej „prounijna” wykładnia przepisów nie może w żadnym wypadku prowadzić do ustalenia albo zaostrzenia odpowiedzialności karnej (co potwierdził ETS m.in. w swoim orzeczeniu w sprawie C-105/03 dot. M. P. (2) - pkt. 44 i 45 uzasadnienia), bowiem taka interpretacja musiałaby być sprzeczna z podstawowymi zasadami prawa karnego, tj. nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege oraz lex retro non agit.

Formułując te zarzuty apelujący wniósł o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oskarżonych R. P. oraz L. G., i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji

ewentualnie o:

2) wyeliminowanie z opisu czynów przypisywanych w/w oskarżonym, a zakwalifikowanych przez Sąd I instancji na podstawie art. 189a § 1 kk terminu „handel ludźmi” i usunięcie tego przepisu z ich kwalifikacji prawnej, a następnie ewentualne przyjęcie, że przedmiotowe zachowania stanowiły co najwyżej czyny kwalifikowane z art. 191 kk,

oraz

3) zmianę rozstrzygnięcia o karze za w/w, przypisane tym oskarżonym, czyny poprzez orzeczenie kar w sposób adekwatny do zmian poczynionych w zakresie ich kwalifikacji prawnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy R. P. i L. G. jest zasadna, natomiast apelacja obrońcy J. W., w swym zasadniczym nurcie jest oczywiście bezzasadna, niemniej jednak jej wywiedzenie, mimo wszystko, doprowadziło do modyfikacji rozstrzygnięcia podjętego wobec J. W..

Odnosząc się do drugiej z wymienionych skarg już na wstępie stwierdzić należy, że sformułowane w niej uwagi posiadają nad wyraz polemiczny i ogólnikowy charakter. Autor omawianej apelacji sugeruje jednocześnie, że w zakresie dotyczącym J. W. uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odpowiada standardom określonym w art. 424 § 1 kpk. Tymczasem jest zgoła inaczej, a przekonują o tym obszernie fragmenty tego dokumentu znajdujące się na stronach 33-35 oraz 43-45. Ich uważna lektura prowadzi zaś do wniosku, że zarówno ocena dowodów traktujących na temat analizowanej materii, jak i poczynione na jej podstawie ustalenia faktyczne są bezbłędne. Wyrażając ten pogląd trzeba natomiast uwypuklić to co skarżący zupełnie pomija, a mianowicie, że zeznania J. G., a także pochodzące ze śledztwa zeznania J. D. oraz J. P. korespondują ze sobą i wskazują, że J. W., w zakresie objętym zarzucanymi mu czynami,

uczestniczył w procedurze, który jest przedmiotem niniejszej sprawy, i co więcej czerpał z niego określone korzyści majątkowe. W tym stanie rzeczy bezzasadnie więc brzmi twierdzenie apelującego jakoby ustalenia faktyczne dotyczące J. W., po pierwsze, były pozbawione podstaw dowodowych, a po wtóre, że na ich tle wyłaniają się wątpliwości, o których mowa w art. 5 § 2 kpk. Na marginesie tej konkluzji należy jednocześnie zaakcentować, że skarżący, w istocie rzeczy, nie wskazuje na czym owe rzekome wątpliwości miałyby polegać, jak również nie przytacza żadnych konkretnych uwarunkowań dowodowych, których istnienie mogłoby uzasadniać zarzut obrazy art. 7 kpk. W związku z tym, a także mając na uwadze przedstawione wyżej argumenty, wypada jedynie powtórzyć, że apelacja obrońcy J. W. w swym zasadniczym nurcie jest oczywiście bezzasadna. Niemniej jednak, inicjatywa odwoławcza wymienionego stworzyła płaszczyznę do zgłębienia, również odnośnie czynów zarzuconych J. W., tej problematyki, która została poruszona w apelacji obrońcy dwóch pozostałych oskarżonych, to jest R. P. i L. G..

Przechodząc w tym miejscu do jej omówienia, najpierw należy przypomnieć, że drugi z apelujących nie kwestionuje, ani oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy, ani też ustaleń faktycznych poczynionych na jej podstawie. W związku z tym, w przytoczonym zakresie, wystarczającym jest odwołanie się do uzasadnienia zaskarżonego wyroku i stwierdzenie w oparciu o przedstawioną w nim analizę dowodów, że Sąd orzekający bezbłędnie je ocenił i równie bezbłędnie zrekonstruował czynności zrealizowane przez R. P. i L. G. w ramach zarzuconych im czynów. Natomiast ustosunkowując się do twierdzeń stanowiących osnowę apelacji obrońcy R. P. i L. G., w pierwszej kolejności wypada przypomnieć, że zarzut obrazy art. 442 § 3 kpk należy do kategorii, tzw. względnych przyczyn odwoławczych, co w konsekwencji oznacza, że po pierwsze, podniesienie owego zarzutu nie rodzi automatyzmu przejawiającego się kasatoryjną decyzją sądu odwoławczego, i po drugie, i co zresztą bardziej istotne, granice związania, o którym mowa w cytowanym wyżej przepisie, każdorazowo trzeba odnosić do aktualnych, to jest istniejących w chwili orzekania przez sąd pierwszej instancji, uwarunkowań prawnych. Te przecież, na przestrzeni ponownie prowadzonego postępowania mogą się zmieniać i to częstokroć w tak daleko idący sposób (np. depenalizacja określonego zachowania), że może to spowodować, iż zapatrywania prawne sądu odwoławczego utracą swą aktualność w całości bądź w części. Na gruncie przedmiotowej sprawy tego rodzaju sytuacja rzecz jasna nie występuje, niemniej jednak nie można zapominać, że rozpoznający tę sprawę Sąd Okręgowy, mimo wszystko, procedował w nieco innych realiach prawnych niż te, które towarzyszyły kasatoryjnej decyzji Sądu Apelacyjnego wyrażonej w wyroku z dnia 31 października 2013 r., sygn. akt II AKa 166/12. Przybliżając te realia należy bowiem zauważyć, że już po wydaniu wspomnianego wyroku, Sąd Najwyższy, w orzeczeniu z dnia 21 marca 2013 r., wydanym w sprawie III KK 256/13 wyraził, między innymi, pogląd, że „w polskim porządku prawnym już przed wejściem w życie ustawy z dnia 20 maja 2010 r. - o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz. U. Nr 98, poz. 626), którą dodano w art. 115 k.k. § 22, zawierający definicję "handlu ludźmi", funkcjonowały definicje "handlu ludźmi", na które organy stosujące prawo mogły się bezpośrednio powoływać" (Biul. PK 2013/4/20-28). Na kanwie tego zapatrywania, Sąd Najwyższy zwrócił jednocześnie uwagę na konieczność prounijnej interpretacji norm prawa krajowego, a co za tym idzie poruszył zagadnienie, którym wcześniej Sąd Apelacyjny w ogóle się nie zajmował. W obliczu tych, przedstawionych uwarunkowań trzeba jednak bardzo wyraźnie zaakcentować, że ich istnienie w żadnym razie nie zdematerializowało zapatrywań prawnych Sądu Apelacyjnego poprzednio procedującego w niniejszej sprawie (o tym w dalszej części uzasadnienia). Wspomniane uwarunkowania wpłynęły natomiast na stopień w jakim Sąd Okręgowy został związany tymi zapatrywaniami. Jest przecież oczywistym, że w swych rozważaniach na temat istoty przestępstwa polegającego na handlu ludźmi, Sąd pierwszej instancji nie mógł przejść do porządku nad poglądem zaprezentowanym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r. Musiał go więc albo zaakceptować, albo zanegować, z tym że bez względu na zajęte stanowisko, rolą Sądu meriti było wszechstronne zgłębienie problematyki poruszonej w cytowanym orzeczeniu. Tymczasem Sąd orzekający tylko częściowo uczynił zadość tej powinności i w efekcie, rzecz można, bezrefleksyjnie, podzielił pogląd Sądu Najwyższego. Tego rodzaju postąpienie Sądu Okręgowego z oczywistych względów nie zasługuje na akceptację, zwłaszcza, że w ocenie Sądu odwoławczego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, wspomniany pogląd Sądu Najwyższego nie jest trafny.

Przekonując o słuszności tej tezy w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że czyny zarzucone oskarżonym zaistniały w okresie od października 2004 r. (czyn opisany w punkcie II części wstępnej zaskarżonego wyroku) do 4-6 grudnia 2006 r. (czyn opisany w punkcie XI części wstępnej zaskarżonego wyroku), a więc w czasie, w którym kodeks karny nie zawierał jeszcze definicji pojęcia „handel ludźmi”. Ta bowiem w polskim porządku prawnym zaczęła

funkcjonować dopiero od dnia 8 września 2010 r. (vide: obowiązujący od dnia 8 września 2010 r. art. 115 § 22 kk - Dz. U. z 2010 r., Nr 98, poz. 626). Natomiast w okresie, w którym zmaterializowały się działania oskarżonych, jedynym przepisem regulującym problematykę „handlu ludźmi” był ówczasie obowiązujący art. 253 § 1 kk. Rzecz jednak w tym, że ów przepis nie definiował wspomnianego pojęcia, w związku z czym definicji tej należało poszukiwać w orzecznictwie oraz w piśmiennictwie, a także na gruncie przepisów prawa międzynarodowego. Jeśli zaś chodzi o pierwsze w wymienionych źródłach, to wystarczy powtórzyć to, o czym Sąd Apelacyjny wspominał już wcześniej, a mianowicie w uzasadnieniu wyroku zapadłego w niniejszej sprawie w dniu 31 października 2012 r. (k.6082-6083). I tak, odwołując się do spostrzeżeń zaprezentowanych w tym dokumencie, po raz wtóry stwierdzić należy, że w czasie obowiązywania art. 253 § 1 kk, w piśmiennictwie oraz orzecznictwie ukształtowała się i utrzymała jednolita interpretacja pojęcia „handel ludźmi”, wedle której „uprawiać handel ludźmi” to nic innego jak „handlować”, co w konsekwencji oznacza, że odpowiedzialności przewidzianej w art. 253 § 1 kk podlega ten kto kupuje, sprzedaje, zastawia, dokonuje zamiany, używa ludzi lub dokonuje innych transakcji cywilnoprawnych, których przedmiotem jest człowiek. Innymi słowy, „handel ludźmi” w znaczeniu art. 253 § 1 kk, to obrót przenoszący własność człowieka jako przedmiotu (towaru) połączony z przeznaczeniem go celom sprzecznym z ludzką podmiotowością (vide: „Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Komentarz do art. 117-277 kk”, pod redakcją Andrzeja Zolla, Zakamycze 1999 i 2006, „Komentarz do kodeksu karnego. Część szczególna”, Andrzej Marek, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2000, wyroki Sądów Apelacyjnych w Krakowie z dnia 8 marca 2001 r., II AKa 33/01, KZS 2001/5/29, w Białymstoku z dnia 24 maja 2004 r., II AKa 66/04, OSA 2005/3/16, w Katowicach z dnia 13 sierpnia 2009 r., II AKa 200/09, LEX nr 553851). Na kanwie takiego rozumienia pojęcia „handel ludźmi” należy również powtórzyć, w dalszym ciągu aktualną konkluzję, a mianowicie, że porównanie tej przytoczonej, jakkolwiek pozaustawowej, to jednak ówczasie obowiązującej interpretacji omawianego pojęcia z jego aktualnie obowiązującą, w tej chwili już ustawową definicją, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w kontekście owej interpretacji, zakres stosowania art. 253 § 1 kk jest zdecydowanie węższy od tego, który wynikałby z konieczności uwzględnienia uregulowania przewidzianego w art. 115 § 22 kk. Natomiast odnosząc tę ogólnie sformułowaną tezę do konkretnych czynności sprawczych zrealizowanych przez oskarżonych, kategorycznie stwierdzić należy, że w znaczeniu wynikającym z przytoczonych wcześniej a obowiązujących w chwili czynów poglądów, owe czynności nie materializują znamienia „uprawia handel ludźmi”. W tym stanie rzeczy koniecznym więc stało się udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zachowania, które Sąd Okręgowy przypisał oskarżonym można oceniać przez pryzmat definicji „handel ludźmi” zawartych w aktach prawa międzynarodowego. Na tak sformułowane pytanie Sąd pierwszej instancji udzielił odpowiedzi twierdzącej, gdy tymczasem jest ona błędna. Uzasadniając to stanowisko oczywiście należy przyznać rację Sądowi orzekającemu, że swego rodzaju przełomowy charakter w definiowaniu omawianego pojęcia posiada obowiązujący w polskim systemie prawnym od 31 stycznia 2005 r. „Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi w szczególności kobietami i dziećmi” (tzw. Protokół z Palermo) (Dz. U. z 2005 r. Nr 18, poz. 160), w którym to „handel ludźmi” zdefiniowano niemalże identycznie jak w aktualnie obowiązującym art. 115 § 22 kk. Ów przełomowy charakter wspomnianego Protokołu wynika zaś z tego, że wcześniejsze akty prawa międzynarodowego dotyczące analizowanej kwestii, a konkretnie Konwencja z dnia 21 marca 1950 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytutki (Dz. U. z 1952 r. Nr 41, poz. 278; ustawa ratyfikacyjna z dnia 29 lutego 1952 r. Dz. U. Nr 13, poz. 78), która to zastąpiła wcześniejsze porozumienia międzynarodowe, wskazane w jej wstępie (art. 28), a których stroną była także Polska, w tym m.in. Konwencję z 1910 r. o zwalczaniu handlu żywym towarem (Dz. U. Nr 87, z 1922 r., poz. 783), Konwencję z 1921 r. o zwalczaniu handlu kobietami i dziećmi (Dz. U. Nr 125, z 1925 r., poz. 893) oraz Konwencję z 1933 r. o zwalczaniu handlu kobietami pełnoletnimi (Dz. U. Nr 7, z 1938 r., poz. 37), przez pojęcie „handlu ludźmi” rozumiały wyłącznie wywożenie za granicę osób w celu uprawiania prostytutki (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., V KKN 109/99 OSNKW 2001/9-10/79).

Powracając do postanowień zawartych w Protokole z Palermo należy jednak przypomnieć, że nie posiada on samodzielnego bytu, lecz stanowi uzupełnienie Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 18, poz. 158 z późn. zm.). To natomiast, jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 maja 2007 r., III KK 370/06, LEX nr 296726, w konsekwencji oznacza, że postanowienia Protokołu powinny być interpretowane łącznie z Konwencją (art. 1 ust. 1 Protokołu) i pod warunkiem, że czyny uznane za przestępstwa

zgodnie z art. 5 Protokołu miały charakter międzynarodowy i zostały popełnione z udziałem zorganizowanej grupy przestępczej (art. 4 Konwencji). Tymczasem ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd meriti w żadnym miejscu nie wskazują by czyny zarzucone oskarżonym zostały popełnione w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, a skoro tak, to oczywistym jest, że na gruncie rozpoznawanej sprawy Protokół z Palermo nie może mieć zastosowania.

Kolejnym aktem o charakterze międzynarodowym, który zawiera przystającą do realiów przedmiotowej sprawy definicję „handlu ludźmi” jest decyzja ramowa Rady Unii Europejskiej (...) z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi (Dz. Urz. WE L 203 z 1 sierpnia 2002 r.). Rzecz jednak w tym, że postanowienia nie tylko tej, ale jakiegokolwiek decyzji ramowej nie mogły i nie mogą wywoływać skutku bezpośredniego, co innymi słowami oznacza, że nie mogą być one samodzielnym źródłem praw i obowiązków jednostek. Zwracając na to uwagę jednocześnie należy podzielić zaaprobowany przez Sąd Okręgowy a wyrażony w uzasadnieniu cytowanego już wcześniej wyroku z dnia 21 marca 2013 r., III KK 256/13 pogląd Sądu Najwyższego, iż organy państw członkowskich Unii Europejskiej są obowiązane do pronunijnej interpretacji norm prawa krajowego, co w praktyce, między innymi, oznacza, że postanowienia decyzji ramowych bądź dyrektyw winny być używane jako wzorzec lub reguła interpretacyjna w procesie wykładni przepisów prawa krajowego. W pełni akceptując to stanowisko należy jednak zauważyć, że podejmując rozważania w sprawie III KK 256/13 Sąd Najwyższy zupełnie pominął kwestię granic prowsólnotowej interpretacji norm prawa krajowego. Identycznie też postąpił, a właściwie zaniechał na ten temat jakichkolwiek rozważań, Sąd Okręgowy procedujący w sprawie niniejszej. Tymczasem zagadnienie, o którym mowa posiada decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Zgłębiając problematykę z nim związaną już w tym miejscu stwierdzić należy, że obowiązek pronunijnej wykładni przepisów prawa krajowego nie może skutkować powstaniem lub zaostreniem podstaw odpowiedzialności karnej ani też prowadzić do wykładni *contra legem* prawa krajowego (vide: Filip Rodniewicz „Przestępstwo handlu ludźmi”, Prok. i Pr. Nr 10/2010). Tego rodzaju ograniczenia wynikają zresztą wprost z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, w tym również z cytowanego przez Sąd Okręgowy wyroku tego Trybunału z dnia 16 czerwca 2005 r. wydanego w sprawie P. (C-105/03). Aby nie być gołosłownym trzeba zaś wskazać, że w punkcie 44 uzasadnienia tego judykatu Europejski Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że „spoczywający na sądzie krajowym obowiązek uwzględnienia decyzji ramowej przy dokonywaniu wykładni krajowego prawa karnego podlega ograniczeniom wynikającym z ogólnych zasad prawa, w tym w szczególności z zasady pewności prawa i niedziałania prawa wstecz”, natomiast w punkcie 45 dodał, że „zasady te stoją na przeszkodzie między innymi temu, aby na podstawie decyzji ramowej i niezależnie od ustawy wprowadzającej ją w życie rzeczony obowiązek mógł doprowadzić do ustalenia bądź zaostrenia odpowiedzialności karnej osób naruszających przepisy prawa karnego”. W tym miejscu wypada jednocześnie podkreślić, że identyczny pogląd na temat omawianej kwestii przedstawił również organ krajowy. Konkretnie uczynił to Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 kwietnia 2005 r., P 1/05 (OTK-A 2005/4/42).

W konkluzji zaprezentowanych uwag stwierdzić zatem należy, że odwołanie się przez Sąd Okręgowy do postanowień decyzji ramowej Rady Unii Europejskiej (...) z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi (Dz. Urz. WE L 203 z 1 sierpnia 2002 r.) i zdefiniowanie na ich podstawie zawartego w art. 253 § 1 kk pojęcia „handel ludźmi” było niedopuszczalne. Tego rodzaju postąpienie doprowadziło bowiem Sąd orzekający do wniosku, że zakres przedmiotowy cytowanego przepisu, rzecz jasna oceniany na chwilę czynów, jest tożsamy z zakresem art. 189a § 1 kk, a to w konsekwencji zmaterializowało odpowiedzialność oskarżonych za „handel ludźmi”. Gdyby natomiast Sąd Okręgowy postąpił prawidłowo, to znaczy powstrzymał się od pronunijnej interpretacji obowiązującego w chwili czynów art. 253 § 1 kk, to nad wyraz oczywistym jest, iż niemożliwym byłoby przyjęcie, że działania oskarżonych wyczerpały określone w tym przepisie znamię „uprawia handel ludźmi”. W czasie, w którym zmaterializowały się te działania obowiązywała bowiem definicja „handlu ludźmi” zawarta w Protokole z Palermo, który to jednak, o czym była już mowa wcześniej, nie może mieć zastosowania. Natomiast Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi z dnia 16 maja 2005 r., która to zawiera zbliżoną definicję wspomnianego pojęcia, i której to przepisy, bez tego rodzaju ograniczenia jak w Protokole z Palermo, mogą być stosowane w sposób bezpośredni, została ratyfikowana przez Polskę w dniu 17 listopada 2008 r., zaś jej tekst opublikowano w Dzienniku Ustaw z dnia 9 lutego 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 20, poz. 107). Z zestawienia tych dat z datami czynów zarzuconych oskarżonym wynika więc, że określona we wspomnianej Konwencji definicja „handlu ludźmi” stała się częścią polskiego porządku prawnego dopiero po

zaistnieniu tych czynów. W tym stanie rzeczy, postrzeganym przez pryzmat zasady sformułowanej w art. 4 § 1 kk, nie ulega więc wątpliwości, że owa definicja zawarta w cytowanej Konwencji, również nie może mieć zastosowania na gruncie przedmiotowej sprawy. Dla porządku należy jeszcze dodać, że z tego samego powodu, to znaczy z uwagi na konieczność zastosowania względniejszej dla oskarżonych ustawy obowiązującej w chwili czynów, niemożliwym było także odwołanie się do definicji „handlu ludźmi” przewidzianej w art. 115 § 22 kk. Ta bowiem, jak już wspomniano na wstępie, funkcjonuje w ujęciu ustawowym dopiero od dnia 8 września 2010 r.

Podsumowując zaprezentowane rozważania stwierdzić więc należy, że uwarunkowania prawne istniejące w chwili czynów dotyczące istoty pojęcia „handel ludźmi”, a także uwarunkowania wynikające z ówczesnego orzecznictwa i piśmiennictwa nie pozwalają przyjąć, że R. P., L. G. i J. W. wyczerpali swoimi działaniami wyżej wymienione znamię determinujące byt przestępstwa stypizowanego w art. 253 § 1 kk. W tej sytuacji Sąd odwoławczy uniewinnił R. P. od popełnienia czynów opisanych w punktach I, III i X części wstępnej zaskarżonego wyroku, L. G. od popełnienia czynów określonych w punktach III, VI, VIII i X tej samej części wyroku, zaś J. W. od popełnienia obu zarzuconych mu czynów (czyny opisane w punktach II i VIII części wstępnej zaskarżonego orzeczenia). Natomiast w przypadku pozostałych czynów zarzuconych R. P. oraz L. G., Sąd odwoławczy przyjął, że wyczerpują one dyspozycję przepisu art. 191 § 1 kk. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w ramach tych czynów oskarżeni stosowali wobec pokrzywdzonych również przemoc, bądź groźby bezprawne, które to środki były ukierunkowane na to by zmusić pokrzywdzonych do dokonywania kradzieży i w efekcie do pozostawania na terytorium Szwecji. Takie zaś zachowania materializują odpowiedzialność karną za przestępstwo przewidziane w cytowanym wyżej przepisie.

Rozstrzygając kwestię wymiaru kar orzeczonych za te przestępstwa Sąd Apelacyjny miał w polu widzenia nie tylko te okoliczności, które stricte decydują o ich bycie, ale również te, które tworzą swego rodzaju kontekst w jakim przestępstwa te zaistniały. Ta druga grupa okoliczności posiada natomiast na wskroś negatywne zabarwienie, a to z kolei prowadzi do wniosku, że stopień szkodliwości społecznej omawianych przestępstw, a także stopień zawinienia obu oskarżonych są znaczne.

Kształtując wysokość kar, Sąd odwoławczy uwzględnił również warunki i właściwości osobiste R. P. oraz L. G., których to ocena jest negatywna, a to dlatego, że wymienieni byli w przeszłości karani sądownie. W konsekwencji tych wszystkich uwarunkowań, za ciąg przestępstw opisanych w punkcie I b, c oraz d wyroku Sądu Apelacyjnego, wymierzono R. P. karę 2 lat pozbawienia wolności, a za ciąg przestępstw określonych w punkcie I f oraz g, karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Z kolei w przypadku L. G., za przestępstwo przypisane mu w punkcie I k wspomnianego wyroku, Sąd Apelacyjny wymierzył karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i taką samą karę orzekł za ciąg przestępstw określonych w punkcie I l oraz ł. Natomiast ustalając wysokość kar łącznych orzeczonych wobec oskarżonych Sąd odwoławczy uwzględnił z jednej strony to, że przestępstwa przypisane oskarżonym, poza tym opisany w punkcie XII części wstępnej zaskarżonego wyroku (przestępstwo z art. 276 kk przypisane L. G.) posiadają jednorodząjowy charakter. Z drugiej jednak strony, Sąd Apelacyjny miał na uwadze to, że pomiędzy ciągami przestępstw przypisanych R. P., zaś w przypadku L. G., pomiędzy ciągiem przestępstw a przestępstwami jednostkowymi, istnieje duża, bo ponad roczna rozpiętość czasowa. Istnienie tych elementów, w konsekwencji zadecydowało o tym, że kształtując wymiar kar łącznych, Sąd odwoławczy zastosował zasadę asperacji, która to jednak jest bardziej zbliżona do pełnej absorpcji niż kumulacji kar jednostkowych.

O wynagrodzeniu z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej J. W. z urzędu w postępowaniu odwoławczym, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2 ust. 3 oraz § 14 ust. 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.).

O kosztach procesu w częściach uniewinniających oskarżonych Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 632 pkt 2 kpk, natomiast zwalniając R. P. i L. G. od obowiązku ponoszenia pozostałych kosztów postępowania odwoławczego, Sąd Apelacyjny, kierując się względami słuszności, orzekł w oparciu o przepisy art. 624 § 1 kpk oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.).